

31.1.2002

359/4/00

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Aila Linnakangas

KIRJALLISTEN SOPIMUSTEN TEKEMINEN YKSITYISIÄ SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON PALVELUJA OSTETTAESSA

1 KANTELU

Kantelijoiden asiamies A pyytää eduskunnan oikeusasiamiehelle 7.2.2000 osoittamassaan kantelukirjoituksessa oikeusasiamiestä tutkimaan, menettelivätkö --- kunnan virka- ja luottamusmiehet, erityisesti vt. sosiaalihoitaja B ja sosiaalilautakunnan puheenjohtaja C, lain ja hyvän hallintotavan mukaisesti --- hoitokotia koskevissa asioissa.

Asiamies A kertoo tapahtumista seuraavaa.

Kantelijat ostivat --- kunnalta entisen kansakoulun hoitokodin perustamista varten. Heidän ostotarjouksensa hyväksyttiin --- kunnanhallituksessa ja kauppakirja allekirjoitettiin 24.7.1996. Ennen hoitokodin perustamista heidän yhdessä elinkeinojohtajan kanssa tekemänsä laskelmat osoittivat, että hoitokoti pystyisi tuottamaan omalle kunnalle laadukkaita palveluja edullisesti. Hoitokodin vuorokausihinta oli 300 markkaa. Myös vt. sosiaalihoitaja B ja muut sosiaalitoimen virkamiehet kannustivat ja rohkaisivat kantelijoita hoitokodin perustamiseen, koska vanhusten hoitopaikoista oli --- kunnassa pulaa. Lupien saaminen edellytti vanhaan kouluun suurta remonttia, jota varten yrittäjät ottivat lainaa.

Kunnanpuolesta hoitokodin avaamista kiirehdittiin monta kertaa. Vt. sosiaalihoitaja B korosti useita kertoja kantelijoille, että --- hoitokodin paikat täytyvät välittömästi oman kunnan asukkaista eikä hoitokotia kannata siksi markkinoida muille kunnille. --- kunnan sosiaalilautakunta vieraili remontin alla olevassa hoitokodissa 2.6.1997. Asiamies A:n mukaan kaikki muut paitsi sosiaalilautakunnan puheenjohtaja C olivat tyytyväisiä uuteen hoitokotiin. A:n mukaan C kertoi vierailun aikana vastustavansa kaikkea yksityistä sosiaali- ja terveysalan yritystoimintaa.

Sopimus hoitopaikkojen varaamisesta --- kunnalle tehtiin kantelun mukaan sosiaalitoimistossa suullisesti 7.8.1997 vt. sosiaalihoitajan, kotipalveluohjaaja --- sekä kantelijoiden läsnäollessa. Kantelijat eivät nähneet mitään syytä epäillä, etteikö kirjallisia sopimuksia laadittaisi aikanaan suullisen sopimuksen pohjalta. Asiamies A:n mielestä vt. sosiaalihoitaja B:n ja asiamiehen välisestä puhelinkeskustelusta, jonka nauhoitus oli liitetty kanteluun, ilmeni vs. sosiaalihoitajan varanneen hoitokodin paikat.

Kaikki lakien edellyttämät luvat olivat kantelun mukaan kunnossa 7-paikkaiselle vanhusten hoitokodille. Avajaisissa 12.10.1997 sosiaalilautakunnan puheenjohtaja C arvosteli kantelun mukaan kovin sanoin hoitokotia kyläläisten ja omaisten kuullen.

Avajaisten jälkeen kunnan sijoittamia asukkaita ei tullutkaan. Ensimmäiset neljä asukasta tulivat

vasta 3.12.1997 vt. sosiaalijohtaja B:n kautta. --- kunnan kautta ei asukkaita tullut lainkaan. Sosiaalitoimi ei laatinut asiakkaista minkäänlaisia kirjallisia hoitosopimuksia. Maksusitoumukset asukkaista tehtiin vasta usean pyynnön jälkeen. Kantelijat kysyivät useaan kertaan, mikä kunnan ja heidän sopimuksessaan kiikastaa, mutta he eivät saaneet vastauksia. Ainoa vt. sosiaalijohtajan esittämä epäkohta oli hoitokodin yövalvonta. Toimiluvan myöntänyt Länsi-Suomen lääninhallitus ei nähnyt asiassa ongelmaa, koska kantelijat asuivat samassa kiinteistössä. Jouluna 1997 hoitopaikoista viisi oli käytössä. Viiden asukkaan hoitaminen oli erittäin hankalaa, koska vt. sosiaalijohtaja B sijoitti hoitokotiin samanaikaisesti alkoholistin ja dementikon. Tammikuun 1998 alussa asukkaista kolme lähti omiin koteihinsa. Jäljelle jääneistä kahdesta asukkaasta toinen tarvitsi erityishoitopaikan ja toinen sai oman asunnon, joten maaliskuussa 1998 hoitokodissa ei ollut enää yhtään asukasta.

--- kunta lopetti kantelun mukaan yksipuolisesti ilman minkäänlaista yhteydenottoa tai perusteluja yhteistyön hoitokodin kanssa. Sosiaalilautakunnan puheenjohtaja C oli kantelun mukaan ryhtynyt kaikkiin keinoihin toimimaan hoitokotia vastaan. Hän pystyi vaikuttamaan kunnan virka- ja luottamushenkilöihin niin, että kunta ei tehnyt maksusitoumuksia tai hoitosopimuksia hoitokodin kanssa. Kantelijat saivat lopulta lukea lehdestä vt. sosiaalijohtajan lausunnon, jonka mukaan hoitokoti oli lopetettu. Hoitokotia ei kuitenkaan ollut lopetettu eikä sitä ollut minkään viranomaisen päätöksellä suljettu.

Kun yrittäjille paljastui, ettei oma kunta aiokaan käyttää palveluita, hoitokotia alettiin markkinoida aktiivisesti myös muille kunnille ja sairaaloille. Useiden kuntien ja laitosten edustajat vierailivatkin hoitokodissa. Kaikki muut edellyttivät kuitenkin oman kunnan ostavan yrityksen palveluja ensin. Kantelijat epäilevät, että valvova --- kunta antoi muille kunnille hoitokodista negatiivisia lausuntoja. Lopulta kantelijoiden oli pakko muuttaa työn perässä Norjaan.

Päävastuu sopimusten purkamisessa ilman asianmukaisia perusteita oli kantelun mukaan vt. sosiaalijohtajalla ja sosiaalilautakunnan puheenjohtajalla. Kuitenkin myös kunnan ylemmät virka- ja luottamusmiehet, kuten kunnanjohtaja ja kunnanhallitus olivat kantelun mukaan vastuussa taloudellisen vahingon tuottamisesta yrittäjille sekä heidän elinkeinotoimintansa vaikeuttamisesta.

2

SELVITYS

--- kunnanhallitus antoi asiassa 14.4.2000 päivätyn lausunnon, johon oli liitetty sosiaalityöntekijä B:n ja sosiaalilautakunnan puheenjohtaja C:n 17.3.2000 päivätyt selvitykset.

Asiamies A antoi lausunnon ja selvitysten johdosta 15.6.2000 vastineen.

Länsi-Suomen lääninhallituksesta on hankittu lääninhallituksen päätös 14.7.1997 luvan myöntämisestä --- hoitokodille yksityisten sosiaalipalvelujen antamiseen. --- kunnasta on hankittu --- hoitokodissa olleiden henkilöiden hoitomaksuja koskevat päätökset.

3

RATKAISU

3.1

Kunnan oikeudesta päättää sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien järjestämisestä

Kuntalain (365/1995) 2 §:n 3 momentin mukaan kunta hoitaa sille laissa säädetyt tehtävät itse tai yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa. Tehtävien hoidon edellyttämiä palveluja kunta voi hankkia myös muilta palvelujen tuottajilta. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annetun lain (733/1992) 4 §:n mukaan kunta voi järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon alaan kuuluvat tehtävät hoitamalla toiminnan itse, sopimuksin yhdessä muun kunnan taikka muiden kuntien kanssa, olemalla jäsenenä toimintaa hoitavassa kuntainliitossa (nykyisin kuntayhtymässä) tai hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntainliitolta tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Kunnalla on siten oikeus itse päättää siitä, millä tavoin se lakisääteisiä palveluja järjestää. Kunnalla on myös oikeus hankkiessaan palveluja yksityiseltä palvelun tuottajalta päättää siitä, kenen palveluja se ostaa.

Hankittaessa palveluja yksityiseltä palvelujen tuottajalta kunnan ja kuntayhtymän on varmistuttava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnan toiminnalta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annetun lain 4 §:n mukaan kunta on velvollinen suorittamaan edellä mainitulle yksityiselle palvelun tuottajalle korvausta vain osoittamiensa henkilöiden käyttämistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista.

Palvelujen käytännön järjestämistä kuntien ja palvelujen tuottajien välillä ei ole erikseen säännelty. Kunta voi hankkia palveluja yksityiseltä palvelujen tuottajalta ostopalvelusopimuksella tai maksusitoumuksenperusteella. Ostopalvelusopimuksessa kunta sopii valitsemiensa palvelujen tuottajien kanssa palvelujen tuottamiseen liittyvistä ehdoista ja kustannusten korvaamisesta. Asiakaskohteisella maksusitoumuksella sovitaan ainoastaan kyseisen asiakkaan saamista palveluista ja niiden kustannuksista palvelujen tuottajan ja kunnan kesken.

Kunnan järjestämien palvelujen lisäksi kunnassa voi olla yksityisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, jolloin palvelun tuottaja ei saa kunnalta toimeksiantoa eikä maksusitoumusta, vaan hoito perustuu yksinomaan asiakkaan ja palvelun tuottajan väliseen sopimukseen. Kunta voi tosin osallistua tällaisenkin asiakkaan hoidon tukemiseen myöntämällä hänelle toimeentulotukea hoitomaksun suorittamiseen.

Kunta voi tukea yksityistä palvelutuotantoa myös maksamalla yleisavustuksia suoraan palvelujen tuottajille.

3.2

Yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta

Yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain (603/1996) mukaan yksityisen palvelujen tuottajan, joka jatkuvasti liike- tai ammattitoimintaa harjoittamalla antaa ympärivuorokautisia sosiaalipalveluja, on saatava lääninhallituksen lupa ennen toiminnan aloittamista ja olennaista muuttamista. Yksityisten sosiaalipalvelujen valvonta kuuluu asianomaiselle lääninhallitukselle sekä sille kunnalle, jossa palveluja annetaan. Kunnassa valvontaviranomaisena toimii mainitun lain mukaan kunnan sosiaalihuollosta vastaava toimielin tai sen määräämä viranhaltija.

Turun ja Porin lääninhallitus myönsi 14.7.1997 --- hoitokodille luvan yksityisten sosiaalipalvelujen tuottamiseen. Palvelualaksi hakemuksessa oli todettu vanhusten palveluasuminen (4 paikkaa), kehitysvammaisten palveluasuminen (1 paikka), muiden vammaisten palveluasuminen (1 paikka) ja mielenterveysongelmaisten palveluasuminen (1 paikka). Asiakirjoihin liitetyn lääninsosiaalitarastaja --- 24.4.1998 päivätyssä tarkastuskertomuksessa todettiin, että lääninhallituksen toimilupa-päätöksen lupaehtojen mukaan hoitopaikassa tuli olla hakemuksessa mainittu toiminnan edellyttämä henkilökunta (3) sekä asiakkaiden kulloisenkin hoitoisuus- ja valvonta-asteen edellyttämä toimintayksikössä paikalla oleva valvontahenkilöstö. Avunkutsujärjestelmää ei ollut tarkastuskertomuksen mukaan vielä asennettu eikä yövalvontaa ollut järjestetty lupaehtojen mukaiseksi. Mikäli hoitokodin toimintaa aiottiin jatkaa, edellä mainitut puutteet tuli korjata 30.6.1998 mennessä, jotta lupaehdot täyttyisivät. Tarkastushetkellä 21.4.1998 hoitokodissa ei ollut yhtään asiakasta.

3.3

Väite kunnan sitoutumisesta hoitopaikkojen varaamiseen

--- kunnanhallituksen lausunnon mukaan kunnanhallitus tai sosiaalilautakunta eivät ole missään vaiheessa käsitelleet sitoutumista --- hoitokotiin. Lausunnon mukaan kunnan ja kantelijoiden välillä ei ole tehty muuta sopimusta kuin --- valtuustossa hyväksytty kauppakirja, jolla --- koulurakennus myytiin kantelijoille.

Kantelussa esitetään, että sopimus hoitopaikkojen varaamisesta --- kunnalle tehtiin suullisesti sosiaalitoimistossa 7.8.1997. Kunnan sitoutumista hoitopaikkoihin osoitti kantelun mukaan myös se, että kunta myi kiinteistön tähän tarkoitukseen, vs. sosiaalijohtaja kiirehti hoitokodin valmistumista useita kertoja ja sosiaalilautakunnan budjettiesityksessä vuodelle 1998 oli varattu määräraha --- hoitokotia varten.

Edellä esitetyn johdosta totean, että kirjallisia dokumentteja siitä, että kunta olisi varannut hoitopaikat käyttöönsä tai sitoutunut muutoin niiden käyttämiseen, ei käytettävissäni olevien asiakirjojen mukaan siis ole. Näkemykseni mukaan koulurakennuksen myyminen hoitokodin perustamista suunnittelevalle tai hoitokodin valmistumisen kiirehtiminen ei vielä osoita sitä, että kunta olisi sitoutunut varaamaan hoitokodin paikat käyttöönsä. Myöskään määrärahan esittäminen sosiaalilautakunnantalousarvioehdotukseen tai määrärahan varaaminen kunnan talousarvioon hoitokodin asukkaiden hoitomaksuja varten ei vielä osoita kunnan sitoutumista hoitopaikkojen varaamiseen.

Käytettävissäni olevien asiakirjojen perusteella en katso ilmenneen, että kunta olisi sitoutunut sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) 4 §:ssä tarkoitetulla tavalla varaamaan --- hoitokodin hoitopaikat käyttöönsä.

Mitä tulee kantelussa esitettyyn väitteeseen suullisen sopimuksen syntymisestä hoitopaikkojen varaamisesta, totean, että käsityksen esittäminen kyseisestä kunnan ja yksityisen yrityksen välisestä riita-asiasta ei kuulu oikeusasiamiehen laillisuusvalvontatehtävään enkä siten voi ottaa kantaa siihen asiaan.

3.4

Hoitokodille maksetuista korvauksista

Kantelun mukaan vs. sosiaalijohtaja B ja hoitokodin edustajat olivat sopineet korvauksen suuruudeksi 300 markkaa vuorokaudessa, mutta B oli palauttanut hoitokodin laskut ilmoittaen, että kuntaa voi laskuttaa vain kunnan osuudesta ja että hoitokodin on laskutettava omavastuuosuudet suoraan asukkailta.

Kuten edellä kohdassa 3.1 totesin, kunnan ja yksityisten palvelujen tuottajan välistä oikeudellista suhdetta ei ole erikseen säännöstetty. Hoitokodille maksettavan korvauksen suuruus ja muut korvauksen ehdot ovat kunnan ja hoitokodin keskinäisiä sopimuksenvaraisia asioita.

Eduskunnan oikeusasiamies ei voi ottaa kantaa korvauksen suuruutta koskevaan riita-asiaan. Kantelijoilla on mahdollisuus tarvittaessa saattaa korvauksia koskeva riita tuomioistuimen käsiteltäväksi. Julkisoikeudellista maksuvelvollisuutta tai muuta julkisoikeudellisesta oikeussuhteesta aiheutuvaa velvollisuutta tai oikeutta koskevan riidan käsittelee hallinto-oikeus ja muun riita- ja korvausasian yleinen alioikeus.

Kunnan sopimusmenettelyn osalta totean kuitenkin seuraavaa.

Kunta ja hoitokoti eivät olleet tehneet kirjallisia sopimuksia kunnan osoittamien asiakkaiden hoidon korvaamisesta. Tällöin näytön esittäminen jälkikäteen siitä, mitä korvauksista oli sovittu, on puolin sekä toisin vaikeaa. Kiinnitänkin kunnan asianomaisten viranhaltijoiden huomiota kirjallisten sopimusten tekemiseen yksityisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ostettaessa. Muihin toimenpiteisiin asia ei anna taholtani aihetta.

3.5

Hoitokodin asiakkaiden maksusitoumuksia koskeva pyyntö

Vastineessaan asiamies A pyysi saada nähtäväkseen kunnan tekemät hoitokodissa olleiden henkilöiden maksusitoumukset. Tämän johdosta totean seuraavaa:

--- kunnasta on hankittu nähtäväkseni --- hoitokodissa ajalla 4.12.1997 - 31.1.1998 hoidettavana olleiden henkilöiden sosiaalihuoltoa koskevat päätökset, joilla kyseisille henkilöille oli myönnetty heidän yksilölliset olosuhteensa huomioon ottaen maksusitoumukset --- hoitokodin hoitomaksuihin. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 25 kohdan mukaan muun ohella asiakirjat, jotka sisältävät tietoja sosiaalihuollon asiakkaasta ja hänen saamastaan etuudesta, tukitoimesta tai sosiaalihuollon palvelusta, ovat salassa pidettäviä. Hoitokodin edustajalla ei ole oikeutta saada tietoa hoitokodin asiakkaiden edellä mainituista sosiaalihuoltoa koskevista päätöksistä.

Sen sijaan hoitokodin edustajalla on oikeus saada nähdäkseen hoitokodin ja kunnan väliseen korvausasiaan liittyvät asiakirjat. Käytettävissäni olevista asiakirjoista ei ilmene, lähettikö --- kunta aikanaan hoitokodille maksusitoumuksen tai muun osoituksen siitä, minkä osuuden kunta sitoutui asiakkaiden hoidosta korvaamaan. Tämän kantelun tutkimiseksi en ole katsonut tarpeelliseksi ryhtyä selvittämään maksusitoumusten lähettämistä hoitokodille. Totean, että asiakirjojen saamiseksi hoitokodin edustajan on tarvittaessa käännyttävä --- kunnan asianomaisten viranomaisten puoleen.

3.6

Vs. sosiaalijohtaja B:n menettely

Vs. sosiaalijohtajan, nykyisen sosiaalityöntekijä B:n selvityksen mukaan kunta oli antanut maksusitoumuksen 4.12.1997 - 28.2.1998 välisenä aikana viidelle henkilölle, joista kolmen kohdalla oli sovittu lyhytaikaisesta hoidosta. Kahden hoitopaikat kantelijat irtisanoivat 30.1.1998 päivätyllä kirjeellään 1.3.1998 lukien.

Selvityksessään B kertoo kannustaneensa hoitokodin perustamista ja kiirehtineensä sen valmistamista, koska kunnassa tarvittiin erityisesti dementiapotilaiden hoitopaikkoja. Selvityksen mukaan hoidon tarpeessa olevat asiakkaat sijoitettiin yhteistyössä lääkärin, hoitohenkilöstön, omaisten, kunnan sosiaaliviranomaisten ja hoitolaitosten kesken. Omaisia kävi syksyllä 1997 tutustumassa hoitokotiin, mutta selvityksen mukaan hoitokodin sijainti ja muut puitteet eivät heitä kaikilta osin tyydyttäneet. B:n mukaan --- hoitokodin kohdalla hoidon kysyntä ja tarjonta eivät kohdanneet.

Totean, että sosiaalijohtajan tehtäviin näkemykseni mukaan kuului sosiaali- ja terveystalvelujen tarjonnan edistäminen kunnassa. Asiakirjoissa esitetyn selvityksen mukaan kunnassa oli tuolloin pulaa dementoituneitten vanhusten hoitopaikoista. Vs. sosiaalijohtaja B:n ei ole osoitettu antaneen virheellisiä tietoja vanhusten hoitopaikkojen tarpeesta kunnassa.

Kantelussa tarkoitettuna aikana voimassa olleen sosiaalihuoltolain (710/1982) 39 §:n mukaan sosiaalihuoltoa toteutettaessa oli erityistä huomiota kiinnitettävä sosiaalihuollon asiakkaan omiin toivomuksiin ja mahdollisuuksiin osallistua häntä koskevan huollon suunnitteluun. Vuoden 2001 alusta voimaan tullut sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettu laki (892/2000) asettaa erityisen velvoitteen ottaa huomioon sosiaalihuoltoa toteutettaessa asiakkaan toivomukset ja mielipiteet sekä hänen itsemääräämisoikeutensa kunnioittamisen. Sosiaalityöntekijä B oli oman selvityksensä mukaan pyrkinyt ottamaan huomioon asiakkaiden ja heidän omaistensa toivomukset asiakkaita hoitopaikkoihin ohjatessaan. Pidän menettelyä sosiaalihuoltoa koskevien lakien mukaisena.

Vs. sosiaalijohtaja B:n en katso menetelleen asiassa lainvastaisesti tai velvollisuuksiaan laiminlyöden.

Totean vielä, että --- hoitokodissa oli ollut hoidettavana muun ohella vs. sosiaalijohtaja B:n lähisukulaiset, mutta vs. sosiaalijohtaja ei ollut tehnyt kyseisten henkilöiden hoitomaksuja koskevia päätöksiä.

3.7

Sosiaalilautakunnan puheenjohtaja C:n menettely

Kantelun mukaan sosiaalilautakunnan puheenjohtaja C arvosteli hoitokotia sen avajaisissa kovaäänisesti ja kärkevästi ja pyrki sosiaalilautakunnan puheenjohtajana vaikuttamaan kaikkiin keinoihin siihen, ettei --- hoitokotia otettu huomioon vanhusten sijoituspaikkana. C on selvityksessään kiistänyt arvostelleensa hoitokotia asiattomasti.

Totean, että sosiaalilautakunnan puheenjohtajalla on ollut velvollisuus hoitokodin toimintaa valvovan kunnan sosiaalilautakunnan edustajana puuttua hoitokodissa mielestään havaitsemiinsa puutteita.

siin. Luottamushenkilönä hänellä on ollut oikeus toimia kunnan sosiaali- ja terveystalouden järjestämisessä oman näkemyksenä mukaisesti. Mitä sosiaalilautakunnan puheenjohtaja C:n käyttäytymiseen avajaispäivänä muutoin tulee, asiassa on saatu ristiriitaista selvitystä.

Perustuslain 109 §:n mukaan oikeusasiamiehen tulee valvoa, että viranomaiset, virkamiehet ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Oikeusasiamies valvoo myös, että kunnan luottamushenkilöt menettelevät luottamustehtävässään lainmukaisesti. Sosiaalilautakunnan puheenjohtaja C:n menettelyssä ei ole ilmennyt lainvastaista tai virheellistä menettelyä.

3.8

Asiakirjoja koskeva pyyntö

Vastineen mukaan --- kunnan virkailijat kieltäytyivät antamasta kantelijoiden asiamies A:lle sosiaalilautakunnan budjettikokouksen pöytäkirjaa syyskuulta 1997 sekä kunnanhallitukselle tehtyä budjettiesitystä vuodelle 1998 sillä perusteella, että sosiaalilautakunnan asiakirjoissa oli salassa pidettäviä tietoja.

--- kunnan arkistonhoitajalta --- ja perusturvajohtaja --- on allekirjoittaneen asian esittelijän toimesta pyydetty selvitystä puhelimitse. Arkistonhoitaja --- mukaan asiamies A oli käynyt tutustumassa kunnan asiakirjoihin, mutta hän ei muistanut asiasta enempää. Perusturvajohtaja --- ei ollut tietoa sosiaalilautakunnan asiakirjoja koskeneesta pyynnöstä. Koska kantelussa ei ole yksilöity tarkemmin, keneltä kyseisiä asiakirjoja oli pyydetty, ei asiaa voida selvittää tämän enempää. Totean, että 1.11.1999 voimaan tulleen viranomaisten julkisuudesta annetun lain mukaan jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen. Kunnan sekä lautakuntien talousarvioehdotukset ovat julkisia asiakirjoja. Pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on yksilöitävä riittävästi siten, että viranomainen voi selvittää, mitä asiakirjaa tieto koskee. Tiedon pyytäjää on diariin ja muiden tietojen avulla avustettava yksilöimään asiakirja, josta hän haluaa tiedon.

Mitä tulee kantelussa esitettyyn pyyntöön, että oikeusasiamies hankkisi mainitut asiakirjat, totean edellä kohdassa 3.3 esittämäni viitaten, että en ole katsonut talousarviota koskevien asiakirjojen pyytämistä tämän kantelun tutkimiseksi tarpeelliseksi. Asiakirjojen saamiseksi asiamies voi kääntyä tarvittaessa kunnan asianomaisen viranhaltijan puoleen.

3.9

Lopuksi

Perustuslain 21 §:ssä on turvattu oikeus hyvään hallintoon. Hyvän hallinnon periaatteiden mukaan viranomaisten toimien on vastattava oikeusjärjestykseen perustuvia oikeutettuja odotuksia. Tämä niin sanottu luottamuksensuojan periaate rajoittaa edunsaajien päätösten muuttamista taannehtivien vaikutuksien ja yleensäkin päätösten muuttamista ilman oikeutettuja perusteita.

Oikeusministeriössä on valmistunut luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle hallintolaiksi, joka koskee viranomaisissa asiointia ja hallintoasian käsittelyä. Lakiluonnokseen on otettu erityinen säännös siitä, että viranomaisten toimien on perustuttava oikeutettuihin odotuksiin. Luonnoksessa todetaan kuitenkin, että säännösehdotuksessa tarkoitettuina oikeutettuina odotuksina ei ole pidet-

tävä pelkkiä oletettuja taloudellisia odotuksia. Näin esimerkiksi viranomaisten esittämät käsitykset tai lupaukset hallinnon asiakkaille eivät saa lakiluonnoksen mukaan aikaan sellaista oikeudellisesti perusteltua odotusta, johon voitaisiin vedota.

Mitä tulee vastineessa esitettyyn kysymykseen, toimiko kunta oikein, kun se kannusti kantelijoita perustamaan hoitokodin, mutta ei hoitokodin valmistumisen jälkeen käyttänytkään hoitokodin palveluja, viittaa edellä oikeusministeriön hallintolakiluonnoksessa todettuun. Yksityisten sosiaali- ja terveystalvelujen tuottaminen on liiketoimintaa, johon liittyy yrittäjän riski kuten muuhunkin yritystoimintaan.

Edellä sanotun perusteella totean johtopäätöksenäni, että kantelussa ei ole tullut ilmi seikkoja, jotka edellyttäisivät muita toimenpiteitä kuin että kiinnitän --- kunnan asianomaisten viranomaisten huomiota kohdassa 3.4 sanottuun. Muilta osin kantelu ei siis anna minulle aihetta toimenpiteisiin.

Kirjoituksen liitteet palautetaan.